

Universitätsbibliothek Wuppertal

Accipite studiosi omnes Auli Gellii noctes micantissimas

Gellius, Aulus

Impressum Venetiis, Anno d[omi]ni. M.D.IX. die. xx.Aprilis

Liber septimusdecimus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-475](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-475)

AVLI GELLII NOCTIVM ATTICARVM COMMENTARII
LIBER SEPTIMVSDECIMVS.

Quod gallus Asinius: & Lartius Licinius sentēnam. M. Ciceronis reprehēderunt ex oratione quam dixit pro. M. Cælio: & quid aduersus homines stolidissimos pro eadem sentētia uere dignēq; dici possit. Cap. I.

T quidā fuerunt: monstra hoīum: qui de diis imortalibus impias: falsasq; opiniones prodiderunt: & a nonnulli tam prodigiosi: tamq; uecordes extiterūt (in quibus sunt Gallus Asinius: & Lartius Licinius: cuius liber etiam fertur infando titulo Ciceromastix) ut scribere ausi sint, M. Ciceronem parum integre: atq; improprie: atq; incōsiderate locutum. Atq; alia quidem quæ reprehenderunt: neq; dictu: neq; auditu: digna sunt. Sed etenim in hoc/quo sibimetipsis præter cæ-

tera: esse uisi sunt uerborū pensitatores subtilissimi cedo: quale id sit: consideremus. M. Cicero pro. M. Cælio ita scripsit. Nā quod obiectum est de pudicitia: quodq; oīum accusatorū: non criminibus: sed uocibus: maledictisq; celebratū est: id nunq̄ tam acerbē feret. M. Cælius: ut eum pœniteat nō deformē esse natum. Non existimant uerbo proprio esse usum: quod ait pœniteat. Atq; id prope ineptum etiam esse dicunt. Nam pœnitere inquit tum dicere solemus: cum quæ ipsi fecimus: aut quæ: de nostra uoluptate: nostroque consilio facta sunt: ea nobis post incipiunt displicere. Sententiamque in iis nostram demutamus. Neminem autem recte ita loqui pœnitere sese: q̄ natus sit: aut pœnitere: q̄ mortalis sit aut q̄ ex offenso: uulneratoq; corpore dolorem sentiat. quando istiusmodi rerum: nec consilium sit nostrum: nec arbitrium. Sed ea ingratis in corporibus nostris ui: ac necessitate naturæ nobis accidant. Sicut hercle inquit: non uoluntarium fuit. M. Cælio quali forma nasceretur. Cuius enim dixit nō pœniter: tanq̄ in ea cā res esset ut rationē capet pœnitēdi. Est hæc q̄dē: q̄ dicūt uerbi huiusce sentētia: & pœnitet nisi i uolūtariis rebus nō probe dē. Tametsi antiquiores uerbo ip̄o: alio quoq; modo usitati sunt. Et pœnitet ab eo: q̄d est pene: & a penuria dixerūt. Sed id aliorū pœnitet: atq; alio in loco dicit. Nūc at sub hac eadē significatiōe: q̄ uulgo nota est: nō modo ineptū hoc non est: q̄d. M. Cicero dixit: sed festiuissimū adeo & facetissimū est. Nā quū aduersarij & obtrectatores. M. Cæli qm̄ erat pulchro corpore: formam eius & faciē in suspitiones impudiciæ accerferent illudens Cicero tā absurdam criminatiōem: q̄ formam quam natura fecerat: uitio darent: eodē ip̄o errore: quē illud debat. sciens usus est: & non pœnitet inquit. M. Cælium non deformem esse natum. Ut uel hac ipsa re: quod ita dicebat. obprobaret aduersariis ac per facetias ostentaret: facere eos deridiculum. q̄ perinde Cælio formam crimini darent quasi arbitrium eius fuisset: quali forma nasceretur.

Cicero.
mastix

*Auditū
dictū
Cedo*

Pœniteat

Festiuissimū

Verba quadā ex .Q. Claudii ānaliū prio: cursim in legēdo notata. Cap. II.

Vum librum ueteris scriptoris legebamus: cōabamur postea me
 moriā uegetandā gratia indipisci animo: ac recensere: quā in eo li
 bro scripta essent: in utraq; aēstimationes laudis aut culpā annota
 mēnis digna. Eratq; hoc sane q̄ utile exercitū ad cōciliandas nobis
 ubi uenisset usus: uerbor; sententiarū q; elegantium recordatione. Velut hāc
 uerba ex .Q. Claudii primo annali: quā meminisse potui notauit: quem librum
 legimus biduo proximo superiore. Anna inquit pleriq; abiticium. atq; inermid
latebrant sese. Ibi illatebrant uerbum poeticū uisum est. sed non absurdū neq;
 asperum. Ea inquit dum sūt latini subnixo animo: quasi sublimi: & supra nixo
 uerbū pene significās & nō fortuitū: demōstratq; animi fortitudinem: fiducia
 q; qm̄ quibus inuimur iis: quasi erigimur attollimurq;. Domus inquit suas quē
 q; ire iubet: & sua oīa fruisi. Rarius quidē in aetate. M. Tullii: ac deiceps infra
 rarissimū. Dubitatūq; est ab imperitis antiquitatis an latinum foret. Nō modo
 aut latinū: sed iocūdius amoeniusq; etiā uerbū fruisi factū est: quā fruor: &
 ut fatiscor a fateor ita fruisi factū est a fruor. Q. Metellus Numidicus: qui
 caste pureq; lingua usus latina uidet: in epistola quā exul ad domitios misit ita
 scripsit. Illi uero oī iure atq; honestate interdicti. Ego neq; aqua neq; igni careo
 & summa gloriā fruisi. Neuius in attelana. quā partus inscripta est. hoc uer
 bo ita uititur. Quod magnope quesierūt id fruisi nō queūt: qui nō p̄sit. apud
se fruitus est. Et Romani inquit multis armis & magno cōmeatu: p̄daq; ingēti
 capiant. Uerbū castrēse est: nec facile id repias apud ciuiliū causaz oratores:
 exq; eadē figura est: qua lignant & pabulant & aquant. Sole inq; occaso: sole
 occaso: nō iluauit uenustate est: siquis aurē habeat nō sordidā: nec p̄culcatā. In
 duodecim autem tabulis uerbū: hoc ita scriptū est. Ante meridiē causam conū
 cito: quū perorāt ambo p̄sentes. Post meridiē p̄senti litē addicito. Si ambo
 p̄sentes: sol occasus suprema tēpestas esto. Nos inquit in mediū relinque
mus. Uulgus in medio dicit: nam uitii istuc purāt. & si dicas in mediū pone
 re: id quoq; esse σὸ λακων. i. solcecismi uitium putant. Et tamen probabilius signi
 ficatiusq; sic dici uidebit: si quis ea uerba non incuriose itrospectat. Græce quo
 q; θεῖναι εἰς μεσόν. i. ponere in mediū uitii id non est. Postq; nunciatū est inquit
 ut pugnātū esset in gallos. id ciuitas grauiter tulit. In gallos mūdus subulius
 q; est: q̄ cum gallis aut contra gallos. Nam pinguiora hāc obsoletioraq; sunt.
 simul inquit forma: factis eloquentia: dignitate: acrimonia: confidentia pari
 ter p̄cellerat: ut facile intelligeret magnū uiaticū. Magnū uiaticum pro ma
gna facultate: & paratu magno noue positum est. Videturq; græcos secutus:
 qui ε̄ φ̄ δ̄ σ̄ ο̄ν: id est uiaticū sumptū uiaē ad aliarum quoq; rerum apparatus tra
 ducūt. Ac sæpe ε̄ φ̄ δ̄ σ̄ ο̄ν. pro eo dicunt. quod est institue & instrue. Nam. M. in
 quit Manlius: quē capitoliū seruasse a gallis supra ostendi: cuiusq; operā cū
 M. Furio dictatore apud gallos cū prime fortē atq; exuperabilē res publica sen
 sit: is & genere & uirtute bellica nemini cōcedebat. Adprime crebrius est: Cū
 prie rarius traductūq; ex eo est: qd̄ cū primis dicebat: pro quo est i primis. Ni
 hil sibi

Illatebrāt

Fatiscor
a fateor
Frufci
a fruor

Dignor
Pabulor
Aqnor
Sole oc
caso

In gallos
pro nimis

Pugnātū
in gallos
Magnum
uiaticum

ε̄ φ̄ δ̄ σ̄ ο̄ν

Cū prime

Adprime
Comprimē
Supprimis

hil sibi inquit diuitias opus esse. Nos diuitiis dicimus: & uitiū hoc orōnis nul-
 lū est. Ac ne id quidē est: qđ figura dici solet. Recta. n. istac orō est. Et ueteres
 cōplufculi ita dixerē. Nec rō dici pōt: cur rectius sit diuitiis opus eē: q̄ diuitias
 nisi q̄ grāmaticoꝝ noua iſtituta ut τειμενων i ερα. i. ad tēploꝝ sacra obseruāt. Nā
 hęc inquit maxie uerſat deoꝝ iniquitas: q̄ deteriores sunt icolumiores. Neq̄
 optimū quempiā inter nos sinunt diurnare. Inusitate dixit diurnare pro diu ui-
 uere. Sed ex ea figura est: qua dicimus perēnare. Cum iis inquit cōsermonaba-
 tur: sermonari rusticius uidet̄: sed rectius: sermocinari crebrius est: sed corru-
 ptius. Sese inquit: ne id quoq̄: quod tum suaderet: facturū esse. Ne id quoq̄
 dixit: pro ne id quidē. Infrequens nūc in loquēdo: sed in libris ueterū creberri-
 mum. Tanta inquit sanctitudo fani est ut nūquā quisquā uiolare sit ausus. Sā-
 ctitas quoq̄ & sanctimonia non minus latine dicunt̄. Sed nescio quid maioris
 dignitatis est uerbum sanctitudo. Sicuti. M. Cato in. L. Veturiū: duritudinē:
 quam duriciē dicere grauius putauit. Qui illius inquit impudētiā norat & du-
 ritudinē. Quum tantus inquit arrabo penes samnites po. Roma. eēt. Arrabo-
 nem dixit. de. obsides: & id maluit quā pignus dicere: quoniā uis huius uoca-
 buli in ea snia grauior acriorq̄ est. Sed nunc arrabo in sordidis uerbis haberi
 ceptus. Ac multo rectius uidet̄ arra. Quāquā arrā quoq̄ ueteres sape dixe-
 rint. Et cōple ries iquit in laboribus miserrimas uitas exegerūt. Et hic motus in
 ocis iquit cōsumptus. Elegātia utrobicq̄ ex multitudinis numero quaſita est.
 Cominius inquit qua ascēderat: descēdit: atq̄ uerba gallis dedit. Verba Comi-
 nium dedisse gallis dicit: qui nihil quicquā: cuiquā dixerat. Neq̄. n. eū galli: q̄
 capitolium obsidebāt ascēdentē aut descēdentē uiderāt. Sed uerba dedit: haud
 secus posuit: quā si tu dicas latuit. atq̄ obrepſit. Cōualles iquit & arboreta ma-
 gna erant. Arboreta ignobilius uerbum est: arbutta celebratius. Putabant in-
 quit eos qui foris atq̄ qui in arce erant: inter se cōmutationes & cōsilia facere.
 Cōmutationes. i. collationes: cōmunicatiōesq̄ inusitate dixit. Sed non hercle
 inscite. nec inelegāter. Hęc ego pauca interim super eo libro quoꝝ memoria
 post lectionē suppetierat mihi notauit in sermonibus forte: quos de tēporibus
 rerum ad usus hominum repertarum agitabamus.

Verba. M. Varronis ex libro quinto & uicesimo humanarū: quibus cōtra
 opinionē uulgariā interpretatus est Homeri uersum. Cap. III.

Doleſcēs quispiā idoctus: sparti quoq̄ usum in terra grācia diu
 icognitū fuisse dixit: multisq̄ post illū captū tēpestatibus ex terra
 hispāia aduectū: riserūt hoc ad illudēdū: ex is q̄ ibi aderāt unus:
 atq̄ alter male hoies litterati: qđ genus grāci ἀγοράους. i. uulgares
 & uiles appellāt. Atq̄ eū: qui id dixerat libꝝ legisse Homeri aiebāt: cui uersus
 hic forte deesset. καὶ δὴ δούρα σέσσητε νεων, καὶ πάστα λέλυται. i. En ligna eputrēt
 ratiū & sparta incariē sunt. Tum ille prorsum irritatus nō inquit in eo libro
 uersus: sed uobis plane magī defuit: si creditis in eo uersu sparta id significare
 qđ nos spartū dicimus. Maiorē enī uero illi risum subiiciūt neq̄ id destiterūt.
 nisi liber ab eo prolatus eēt. M. Varrōis. xxy. humanarū in quo de isto Home-

Cōplufculi

Diurnare

Sermōari

Ne id
quoq̄

Duritudo
Arrabo

Sanctitudo
Sanctimonia

Arra
Verba de-
dit

Vuas m
pti nio

Comini⁹

Arbore-
tum
Arbutta
Commua-
tationes

Melius

ri uersu a Varro ita scriptū est. Ego sparta apud Homerū non plus spartum significare puto: q̄ ἀσπάρτος: id est spartos qui dicuntur in agro thebano nati. In gracia sparti copia modo cœpit esse ex hispāia. Neq; ea ipsa facultate usi liburni. Sed ii plerūq; naues loris suebant. Græci magis canabo & stuppa cæterisq; fatiuis rebus: a quibus ἀσπάρτα appellabāt. Quod quum ita Varro dicat: dubito hercle: an posterior syllaba in eo uerbo quod apud Homerum est: acueda sit: nisi quia uoces huiuscemodi: quum ex cōmuni significatione in rei certe p̄prietatem concedunt diuersitate accentuum sepeantur.

¶ Quid menāder poeta Philemoni poetæ dixerit: a quo sæpe indignæ in certaminibus comœdiarū superatus est: Et q; sapissime Euripides in tragœdia ab ignobilibus poetis uictus est. ¶ Cap. III.

De Philemone

Bona uenia
Philemō.
Euripides

Enander a Philemone nequaquā pari scriptore in certaminibus comœdiarū ambitu: grāq; & factiōibus sæpenumero uicebat: eum quū forte habuisset obuiā. Quæso inquit Philemon: bona uenia dic mihi. quū me uincis nō erubescis? Euripidē quoq; M. Varro ait: quū quinq; & septuaginta tragœdias scripserit: in qnq; solis uicisse. Quū eum uincerēt aliquot poetæ ignauissimi. Menādrū autē alii centū & octo p̄tīm cētū & nouē comœdias reliquē ferūt. Sed Apollodori scriptoris celebratissimi hos de menādri uersus legimus in libro: qui chronica inscriptus est.

κηφισυεύς δ' ἔκδοσείθου πατρός.
πρός τοῖς ἐκατόν πεντε γράφας δράματ' εἰ.
ἐλίπε. πενήκοντα καὶ δυοὶ νέτων. id est.

Cephisius Lingua
fabulosa scripsit
De uicio qui
Maximū Ciceronē cep
tendit q̄ uulgaris
est dubiū p̄p̄fesso
et recto:

Cephisius gñe: ex diopethe patre. Quicq; & centū: quū scripsisset abulas. Fato est defunctus: annos duos natus: & quinquaginta. Ex istis tñ centū & quinq; oibus solis eum octo uicisse. Idē Apollodorus eodē in libro scripsit.

¶ Neq; eē uerū qd̄ mūtis qbusdā rhetoricæ artificib; uideat. M. Ci. i. li. quē de amicitia scripsit uicioſo argumēto usū ἀμφισβητικού ἰδμον, ἀντιδολογού ἰδμον. i. dubiū p̄ cōfesso posuisse. Totūq; id cōsideratius tractatū exploratūq; ¶ Ca. V

Icero i dialogo: cui titulus est Lælius: uel de amicitia: docet uolēs amicitia nō spe expectatiōeq; utilitatis: neq; p̄cii mercedisq; cā cōlédā: sed quo ipsa p̄ sese plena uirtutis honestatisq; sit: expetédā: diligédāq; esse: etiā si nihil opis: nihilq; emolumētū: ex ea participa ri queat: hac snia atq; his uerbis usus est: eaq; dicere facit. C. Læliū sapiētē uirū: qui. P. Africāi fuerat amicissimus. Quid. n. Africanus idigēs meī? Ne ego qdē illius. Sed ego admiratiōe quadā uirtutis eius: ille uicissim opiniōe fortasse nō nulla: q̄ de meis moribus habebat: me dilexit: auxit beniuolētiā cōsuetudo. Sed quanquā utilitates multæ & magnæ cōsecutæ sunt: nō sūt tñ ab eaq; spe cāe diligēdi p̄fectæ. Ut. n. benefici liberalesq; sumus nō ut exigamus gratiā: neq; n. beneficiū sceneramur: sed natura pp̄sī ad liberalitatē sumus sic amicitia nō spe mercedis adducti: sed q; oīs fructus in ipso amore inest expetēdam putamus. Hoc quū legeret in cœtu forte hoīum doctoz; rethoricus qdā sophista utriusq; linguæ callēs haud sane ignobilis: ex istis argutulis: & minutis docto

Argutus

ribus: qui

ribus: qui τεχνικοί .i. artificiales appellantur: atq; in differendo tamen non impi-
 ger: usum esse existimabat argumento. M. Tullium nō probo neq; ἀποδεικτικῶ
 id est demonstratiuo: sed eiusdē quæstionis: cuius esset ea ipsa res: de qua quæ-
 reretur. Verbisq; id uitium Græcis appellabat: q; accepisset: ἀμφισβητόν ἢ ἄν
 τὶ ὁμοῦ λόγου ἔδον, .i. dubium pro cōfesso & certo. Nam beneficos inquit & libera-
 les sumpsit ad cōfirmādum id quod de amicitia dicebat: cum ipm illud: & so-
 leat quæri: & debeat quisquis liberaliter & benigne facit: qua mente: quoue cō-
 filio: benignus liberalisque sit. Vtrum quia mutuam gratiam speret: & eum in
 quem benignus sit: ad parem curam sui prouocet: quod facere pleriq; omnes
 uidentur. An quia a natura sit beniuolus: benignitasq; eum per sese ipsa: & libe-
 ralitas delectet: sine ulla recipiendæ gratiæ procuratione: quod est oīum ferme
 rarissimum. Argumēta autē censebat aut probabilia esse debere: aut perspicua:
 & minime cōtrouersa. Idq; ἀποδείξι, .i. expressionē & demonstrationē uocari di-
 cebat: quum ea quæ dubia: aut obscura sunt: per ea/qua: ambigua non sunt: il-
lustrant. Atq; ut ostenderet beneficos: liberalesq; ad id quod de amicitia quæ-
 reret: quasi argumētum: exemplūue: sumi non oportere. Eodem inquit simu-
lacro & eadem rōnis imagine: amicitia inuicem pro argumēto sumi pōt. si quis
 affirmat hoīes beneficos: liberalesq; esse debere: nō spe aliqua compendii: sed
 amore & studio honestatis. Poterit enim cōsimiliter dicere ita. Namq; ut amici-
 ciā non spe utilitatis amplectimur: sic benefici liberalesq; non gratiæ recuperā-
 dæ studio esse debemus. Poterit sane inquit ita dicere. Sed neq; amicitia libera-
 litati: neq; liberalitas amicitia præbere argumētum pōt. cum de utroq; pariter
 quærat. Hæc ille rhetoricus artifex dicere quibusdā uidebat perite & sciēter.
 Sed uidelicet eum uocabula rerum uera ignorauisse. Nam beneficium & libera-
 lem Cicero appellat: ita ut philosophi appellādum esse cēsēt: non eum qui ut
 ipse ait: beneficia sceneratur: sed qui benigne facit: nulla tacita rōne ad utilitates
 suas redūdante. Non ergo obscuro neq; ambiguo argumēto usus est: sed cer-
 to atq; perspicuo. Siquidem qui uere beneficus: liberalisq; est qua mente bene-
 aut liberaliter faciat non quærit. Aliis enim longe noībus appellandus est: si cū
 & talia facit: sui potius q̄ alterius iuuandi causa facit. Processisset autē argutato-
 ri isti fortasse an reprehēsiō: si Cicero ita dixisset. Etenim benefice liberaliterq;
 facimus: non ut exigamus gratiā. uideret enim benefice facere: etiam in nō be-
 neficium cadere posse: si id per aliquā circūstantiā fieret: non per ipsam perpe-
 tuæ benignitatis constantiā. Sed cum beneficos liberalesq; dixerit: neq; alijs
 modi isti sunt: q̄ cuius esse eos supra diximus: illotis: quod aiunt / pedibus / &
 uerbis reprehendit doctissimi hominis orationem.

¶ Falsum esse quod Verrius Flaccus in libroꝝ secūdo: quos de obscuris. M.
 Catonis cōposuit: de seruo receptitio scriptū reliq; Cap. VI

M Cato uoconiam legem suadens uerbis hisce usus est. Principio no-
 bis mulier magnā dotē attulit. Tum magnā pecuniā recipit: quā
 in uiri potestate nō cōmittit. eā pecuniā mutuam dat uiro. Postea
 ubi irata facta est: seruum receptitiū sectari: atque flagitare uirū
 p

argutus

ferme

Argutator

De Seruo Receptitio

*Seruus re-
ceptitius.*

non plus sp
 go thebano
 & stappa
 Varto dica
 merum est
 canone in re
 pe indignat
 des in trage
 III.
 in certamin
 mero uicbat
 lemon: bon
 de quoq; M. V
 q; solis uicil
 u centū & octo
 ptoris celebra
 scriptus est.
 u scripfil
 Ex istis in cen
 bro scrip
 uideat. M. C
 u, d r i p
 u explorat
 amicitia: d
 p cū merce
 stant q; sit: exp
 humen: ex ea
 C. Laetii sapi
 ges mei: Ne eg
 an opinioe for
 uolētiā cōfue
 it tū ab eaz
 gamus grati
 umus sic am
 est expectam
 thoricus qdā
 ualis: & min
 ribusq;

Redibit

Seruus Recepti-
tius dicitur Nequafacile
intelligi

Transmittat

Supsedeo

Apprime
doctus

Esse & erit

Esse & erit

iubet. Quærebat seruus receptitius quid esset. Libri statim quæsitū allatū sūt Verrii Flacci de obscuris Catonis. In libro secūdo scriptū inuentū est: receptitium seruū dici nequā: & nulli precii. qui cum uenū eēt datus redibitus ob ali- quod uitium: receptusq; sit. Propterea inqt seruus huiusmodi sectari maritū: & flagitare pecuniā iubebat: ut eo ipso dolor maior: & cōtumelia grauior uiro fie- ret: q; cum seruus nihil petēdæ pecuniæ causa cōpelleret. Cū pace aut: cūq; ue- nia istorū: si qui sunt: qui Verrii Flacci auctoritate capiunt: dictū hoc sit. Receptitius. n. seruus in ea re/ quā dicit Cato: aliud oīno est: q̄ Verrius scripsit. Atq; id cuius facile intellectu est. Res. n. pculdubio est. Quādo mulier dotē mari- to dabat: tū quæ ex suis bonis retinebat neq; ad uirū transmittat: ea recipe dice- bat. Sicuti nunc quoq; in uēditionibus: quæ excipiunt neq; ueneūt. Quo uer- bo Plautus quoq; in trinūmo usus est in hoc uersu.

Posticulum hoc recepti: cum ædis uendidit.

Particulā quandā: quæ post eas ædis erat: nō uēdidit: sed retinuit. Ipse etiā Ca- to mulierē demonstrare locupletē uolēs. Mulier inqt & magnā dotē dat: & ma- gnā pecuniā recipit. Hoc est & magnā dotē dat: & magnā pecuniā retinet. Ex ea igit re familiari: quā sibi dote data retinuit: pecuniā uiro mutuā dat. Eam pe- cuniā cum uiro forte irata repetere instituit: apponit flagitatorē seruū recepti- tium: hoc est p̄prium seruū suū: quē cum pecunia reliqua receperat: neq; dede- rat doti: sed retinuerat. Nō enim seruo maritū iperare hoc mulierē fas erat: sed p̄prio suo. Plura dicere: quibus hoc nostrū tuear: supsedeo. Ipsa enī sunt p̄ sese euidētia: & qd' a Verrio dī: & qd' a nobis. Vt ergo uidebit' cuiq; uerū: eo utat'.

¶ Verba hæc ex atinia lege. qd' subreptū erit: eius rei æterna auctoritas esto. P. Nigidio. & Q. Sce. uisa eē nō min' de p̄terito furto q̄ de futuro cauisse. C. VII

Egis ueteris atiniæ uerba sunt. Quod subreptū erit: eius rei æter- na auctoritas esto. Quis aliud putet in hisce uerbis: q̄ de tpe tantū futuro legē loqui? Sed. Q. Sceuola patrē suū: & Brutū & Manili- um uiros apprime doctos quæsisse ait: dubitasseq; utrū ne in post facta modo furta lex ualeret: an etiā in antefacta: quoniā quod subreptū erit: utrūq; tēpus uideret' ostēdere: tam præteritū q̄ futurū. Itaq; P. Nigidius ciui- tatis Romanæ doctissimus super dubitatione hac eorū scripsit in quartouigesī mo cōmētariorū cōmaticorū. Atq; ipse quoq; idem putat incertā esse t̄pis demō- strationē. Sed anguste p̄quā & obscure differit/ ut signa rerum ponere uideas: ad subsidiū magis memoriæ suæ q̄ ad legentiū disciplinā. Videbat' tñ hoc di- cere/ uerbū eē/ & erit quādo per sese ponunt' hñt/ atq; retinet' tēpus suum. Cū uero præterito iungunt' / uim tēporis sui amittunt/ & in præteritū cōtendunt. Cum. n. dico: in cāpo est: in comitio est: tēpus instans significo. Item cum dico: in cāpo erit: tēpus futurū demonstro. At cum dico: factū est: scriptū est: subre- ptū est: q̄q̄ est uerbū: t̄pis sit p̄sentis: cōfundit' tñ cum præterito: & p̄sens eē de- sinit. Sic igit' inquit etiā istud quod in lege est: si diuidas: separesq; duo uerba hæc: subreptū: & erit: ut sic audias subreptum: tanq̄ certamē erit: aut sacrificiū erit. Tunc uidebit' lex in postfuturū loqui. Si uero copulate pmixteq; dictum intelligas:

intelligas: ut subreptū erit: nō duo sed unū uerbū sit. Idq; unica patiēdi declina-
tione sit: cū hoc uerbo non minus prāteritū tempus ostenditur quā futurum.

In sermonibus apud mēsam Tauri philosophi: quāri agitariq; eiusmōi soli
ta. Cur oleū saepe & facile: uina rarius cōgelascāt: acetū aut fere unquā; & cur
aquā fluuiorū fontiumq; durentur: mare gelu non duretur. Cap. VIII.

Philosophus Taurus accipiebat nos athenis cœna plerūq; ad id
diei ubi iā uesperauerat. id enī est tempus istic cœnādi frequens:
eius cœnæ sūdus: & sūdāmētū omne erat ī olla una lētis ægyptiæ
& cucurbitæ inibi minutī casæ: ea quodā die ubi patis: & expectā
tibus nobis allata: atq; iposita mēse est: puerq; iube. Taurus oleū in ollā indere:
erat is puer genere atticus ad ānos maxie natus. viii. festiuissimus: ætatis & gen
tis argutiis scatēs. Guttū famiū oretenus iprudēs inanē tāq; si iesset oleū: affert:
cōuertitq; eū: & ut solitū est circūegit poēm partē ollæ manū nullū inde ibat
oleū. Aspicit puer guttū atrocibus oculis stomachabūdu: & cōcussū uehemē
tius iteq; in ollā uertit. Id quum omnes *sensim: atq; summissim* rideremus. Tū
puer græce & id qdē perq; atice. *μη γελᾶτε* inqt: *ἐν τῷ λάδιον ἀλλ' οὐκ ἴσε οἶα φρίκη*
ποδῖον ὄρθρον γέγονε τῆ μερον καὶ κερύσῃ λωῖω, idest ne ridete: inest oleum. Verum
nos nescitis qualis matutino diluculo hodie rigor fuerit. Itaq; gelu cōcretū est.
Verbero inqt ridens Taurus: *nōne is curriculo* atq; oleum petis? Sed quum
puer foras emptū islet: nihil ipse ista mora offensior. Olla inqt oleo indiget: &
ut uideo itollerādū feruit cohibeamus manus. atq; iterea qm̄ puer nunc admo
nuit sole oleū cōgelascere: cōsideremus: cur oleū qdē saepe & facile stet: uina
rarēter cōgelascāt. Atq; aspicit me & iubet qd' sentiā dicere. Tū ego rñdi: *cōie
ctare me nūū iccirco minus cito coalescet: q; semina quædam caloris in sese
hēret: eētq; natura ignitius ob eāq; rē dictū eē ab Home. αἰδοπα ὀϊνον*, i. calidū ui
nū: nō ut aliū putarēt pp colorē. Est qdē inqt Taur' ita ut dicis nā ferme cōueit: ui
nū ubi potū est: calefacēt corpa. Sed nō secus oleū quoq; calorificū est: neq; mi
norē uī in corporibus calefaciēdis hēt. Ad hoc si istæc quæ calidiora sunt diffici
lius gelu cogunt: cōgruens est ut quæ frigidiora sunt facile cogant. Acetū aut
oīum maxie frigorificū est: atq; id nunq; tamē concrefcit. Num igit' magis cā
oleo coaguli celerioris in leuitate est: faciliora enī ad coeundum ideo uidentur:
quæ leuatiōra leuioaq; sunt. Præterea id quoq; ait quæri dignum: cur fluuiorū
& fontium aquā gelu durent: mare omne incongelabile sit? Tametsi Herodo
tus inqt historiæ scriptor cōtra oīum ferme: qui hæc quæsiuerunt: opionē scri
bit mare bosphoricum: quod cimerium appellatur earumq; partium mare om
ne: quod scythicum dicitur: gelu stringi & consistere: Dum hæc Taurus: inte
rea puer uenerat: & olla deferbuerat: tempusq; esse cœperat edēdi & tacendi.

De notis litterarum: quæ in C. Cæsaris epistolis repiunt. deq; aliis clādesti
nis lris ex ueteri historia petitis: & qd' *σκυτάλη*, i. baculus quo epi
stola inuoluebatur sit laconica. Cap. IX

Libri sunt epistolæ. C. Cæsaris ad C. Oppium: & balbum Corne
lium: qui res eius absentis curabāt. In his epistolis quibusdā ilocis

Ad id diei

Vespera
uerat

Guttum

*Sensim
Summissi*

*Matutino
Diluculo
Rigor*

*Cur Oleū se & facile
uina rarius cōgelascāt*

Ignitius

Frigorificū

inueniuntur litteræ singulariæ: siue coagmentis syllabarum: quas tu putes esse
 positas incondite. Nam uerba ex iis litteris cōfici nulla possunt. Erat autē cōuen-
 tum inter eos clandestinū: de cōmutādo situ litterarū: ut īscripto quidē alia alia
 locum & nomē teneret. Sed in legēdo locus cuiq; suus & potestas restitueret.
 Quānā uero littera pro qua scriberet: ante iis: sicut dixi cōplacebat: qui hanc
 scribēdi latebrā parabāt. Est adeo Probi grāmatici cōmētarius satis curiose fa-
 ctus: de occulta litterarū significatione epistolarū. C. Cæsaris scriptarū. Lacedæ-
 monii autē ueteres cum dissimulare: & occultare lras publice ad impatores su-
 os missas uolebāt: ne si ab hostibus exceptæ forēt: cōsilia sua noscerent episto-
 las id genus factas mittebāt. Surculi duo erāt teretes oblonguli pari crassamē-
 to eiusdēq; longitudinis derasi: atq; ornati cōsimiliter. Vnus impatori in bellū
 pficiscēti dabat. alterq; domi magistratus cum iure: atq; cum signo habebant.
 Quādo usus uenerat lras secretiorū: circum eum surculum lorū modicæ tenui-
 tatis: longum autē: quātum rei satis erat: cōplicabant: uolumine rotundo ac sim-
 plici. Ita uti ora adiunctæ undiq; & cohæretes lori: qd̄ plicabat̄ coirent. Litte-
 ras deinde in eo loro p̄ trāsueras iuncturā oras: uersibus a summo ad imum
 pficiscētibus inscribēbāt. Id lorū litteris ita p̄scriptis reuolutum ex surculo im-
 peratori: cōmētū illius cōscio mittebāt. Resolutio autē lori litteras truncas atq;
 mutilas reddebat. mēbraq; earū: & apices ī partes diuersissimas spargebat. Pro-
 pterea si id lorum in manibus hostium inciderat: nihil quicq; cōiectari ex eo lo-
 ro quibat. Sed ubi ille/ad quē erat missum/accepit/surculo cōpari: quē hēbat:
 capto: ad finē p̄inde ut debere fieri sciebat: circumplicabat: atq; litteræ p̄ ambi-
 tum eundē surculi coalescētis: rursus coibāt. Integrāq; & incorruptā episto-
 lā: & facile legi p̄stabāt. Hoc genus epistolæ lacedæmonii σκυτάλιον. i. loricatū
 surculum appellāt. Legebamus id quoq; in uetera historia regū punicarū: uix
 indidē quēpiā illustrē siue ille Hasdrubal: siue qs alius est: nō retineo: epistolā
 scriptā sup̄ rebus arcanis hoc mō abscondisse. Pugillaria noua: nondum etiam
 cæra illita accepisse: litteras in lignum inidisse. Postea tabulas uti solitum est:
 cæra collinisse. Easq; tabulas: tanq̄ non scriptas: cui futurū id p̄dixerat: misisse.
 Eum deinde cæra derasisse: litterasq; incolumes ligno incisas legisse. Est & alia
 in monumētis regū græcarū pfunda quādā & iopinabilis latebra barbarico astu
 excogitata. Histieus noīe fuit: loco natus in terra asia nō ignobili. asiā tunc tene-
 bat impio Rex Darius. Is Histieus: cum in p̄sis apud Darium esset. Aristago-
 rā cuipiā res quasdā occultas nunciare furtiuo scripto uolebat. Cōminiscit̄ op-
 tum hoc litterarum admirandum. Seruo suo diu oculos ægros hñti capillum
 ex capite omni: tanq̄ medendi gratia/deradit. Caputq; eius leue in litterarū for-
 mas cōpingit. His litteris quæ uoluerat scripsit. Hominē postea quoad capil-
 lus adoleceret: domo continuit. Vbi id factum est ire ad Aristagoram iubet.
 Et cum ad eum ueneris: mandasse me dicito ut caput tuum (sicut nup̄ egomet
 feci) deradat. seruus: ut imperatum erat: ad Aristagoram uenit. Mandatumq;
 domini affert. Atque ille id non esse frustra ratus: quod erat mandatum fecit.
 Ita litteræ perlatae sunt.

Scytala la-
conica

Histieus a-
stutia cō-
mēticia d̄
aris mitte-
dis

¶ Quid

Quid de uersibus Virgilio Phauorinus existimari: quibus in describenda
flagrantia montis aetne Pindarum poetam secutus est, Collataq; ab eo super ea
dem re utriusq; carmina & diiudicata. Cap. X

Phauorinū phm: quū in hospitis sui antiatē uillā aētū āni cōcessis-
set: nosq; ad eum uidēdū Roma uenissēmus: memini sup Pindaro
poeta: & Virgilio in hunc fere modū differere. Amici inqt familia
resq; P. Virgilio: in iis quā de ingenio: moribusq; eius memoriae
tradiderūt: dicere eū solitū ferūt: parere se uersus more atq; ritu ursino. Nāq;
ut illa bestia scētū ederet ineffigiatū informēq; labēdoq; id postea: qd' edidisset
cōformaret: & fingeret: pinde ingenii quoq; sui partus recentes rudi esse facie:
& imperfecta. Sed deinceps tractādo colēdoq; reddere iis se oris: & uultus linia-
mēta. Hoc uiz iudicii subtilissimi ingenue atq; uere dixisse. Res inqt ipsa uerū
iudiciū facit. Nā quā reliquit pfecta: expolitaq; qbusq; iposuit sensus: atq; de-
lectus sui supmā manū omni poeticae uenustatis laude florent. Sed quā pcrā-
stinata sunt ab eo: ut post recēserent: & absolui: qm mors puerterat: nequerūt
nequaq; poetā elegātissimi noie atq; iudicio digna sunt. Itaq; quū morbo opprē-
sus: aduētare mortē uideret: petiuit: orauitq; a suis amicissimis impēse: ut a nei-
da: quā nondum satis eliminaisset: abolerēt. In iis aut inqt: quā uident' retracta-
ri: aut corrigi debuisse: is maxime locus est: qui de mōte aetna factus est. Nam
cum Pindari ueteris poetā carmē: qd' de natura: atq; flagrātia mōtis eius com-
positum est: aemulari uellet: eiusmodi snias & uerba molitus est: ut Pindaro quo-
que ipso: q nimis opima: pinguiq; eē faciūdia existimatus est: insolēior: hoc q;
dē in loco: tumidiorq; sit. Atq; uti uosmetipsos inqt eius: qd' dico arbitros faciā
carmen Pindari: quod est sup monte aetna quātulum mihi memoriae est dicā.
τὰς ἐρέυγονται μὲν ἀπὸ τῆς πυρρῆς. ἀγνὸς τὰς ἐκ μυχῶν παγαί ποταμοὶ δὲ ἀμεραισι μὲν
προχέοντι ρόον καπνῶν αἰθῶνα, ἀλλ' ἐν ὄρφναῖσι φόνισσα κυλινδομῶνα φλόξ. ἐς βαθεῖαν φέρε-
τὸν του, πλάκα σὺν πατάγω, κείνους δ' ἠφαίσιο ρουνοὺς, ἐρποντας δεῖνο τὰ τους ἀναπέμο-
πει. τέρρας μὲν θαυμάσιον προσιδέσθαι, θάυμα δ' ἐκεῖ παρόντων ἀκόυσαι .i. A qua sane
eructant' inaccessi ignis purissimi: ex imis fontes. Flumina uero interdium qui-
dem inundant fluctum feruentem fumi. At per noctes punicea proglomerata
flāma: ad pfundum ponti ferunt solum: cum strepitu illa Vulcani fluenta ser-
pentia emittit sauiissima. Mōstrū pfecto: tum uisu: tum auditu mirabile. Audi-
te nunc inquit Virgilio uersus: quos inchoasse eum uerius dixerim: q fecisse.
Portus ab accessu uentorum immotus: & ingens
Ipse, sed horrificis iuxta tonat aetna ruinis.
Interdumq; atram prorumpit ad aethera nubem
Turbine fumantem piceo: & candente fauilla.
Attollitq; globos flammarum: & sydera lambit.
Interdum scopulos: auulsaq; uiscera montis
Erigit eructans: liquefactaq; saxa sub auras
Cum gemitu glomerat: fundoq; exaestuato imo.
Iam principio inqt Pindarus ueritati magis obsecutus: id dixit: q res erat: qd' q;

De Uersis

De Cōstructione
eueydoxū

Impēse
orauit

Spina
Dingū
facundia

istie usu ueniebat quodq; oculis uidebat interdiu fumare ætnā noctu flāmiga
 re. Virgilius autē dum in strepitu: sonitu uerbor; conquiredo laborat utrunq;
 tempus nulla discretione facta cōfundit. Atq; ille græcus quidē fōtes imitatus
 ignis eructari: & fluer omnes fumi: & flammæ per fulua & tortuosa uolumi
 na in plagas maris ferre: quasi quosdā igneos angues luculēte dixit. Et hic no
 ster atram nubē turbine piceo: & fauilla fumāte: *ῥοοὺ καὶ πνοῦ αἰθέωναι*, i. fluxū fumi
 calidū interpretari uolēs crasse & immodice cōgessit: globos quoq; flamma
 rum: quod ille *κερυνούς*, i. fluēta dixerat: duriter & ἀκύρως, i. improprie trāstulit.
 Itē quod ait sydera lambit. Vacanter hoc ēt inquit accumulauit: & inaniter.
 Neq; nō id quoq; inarrabile eē ait: & p̄p̄modū īfēibile: qđ nubē atrā fumā
 dixit turbine piceo: & fauilla candēte. Non. n. fumare īquit solēt: neq; atra eē:
 quæ sunt cādētia nisi si cādēti dixit puulgate: & improprie p̄feruētī fauilla: nō
 pro ignea & relucētī. Nā candēs scilicet est a cādore dictū: nō a calore. Qđ sa
 xa aut & scopulos eructari: & erigi eosdēq; īpos statī liquefieri: & gemere atq;
 glomerari sub auras dixit, hoc inquit nec a pindaro scriptū nec unq; fando au
 ditum & omniū quæ monstra dicunt̄ monstruosissimum esse.

Candens

Μοστρουοσιςσιν,

τραχεια

Quod Plutarchus in libris symposiacis opinionē Platonis: de habitu atq;
 natura stomachi: fistulæq; eius quæ *τραχεια*, i. dura dicit̄ aduersū Erasistratū
 medicū tutatus est: auctoritate adhibita antiqui medici Hippocratis. Cap. XI

T Plutarchus & alii quidam docti uiri reprehensum esse ab Eras
 strato nobili medico Platonem scripsere: q; potū dixit defluere ad
 pulmonem. Eoq; satis hūectato: dimanare per eum: quia sit rimo
 sior & cōfluere inde in uescicam. Errorisq; istius fuisse alceū ducem
 qui in poematibus suis scriberet. *τόν τε πνεύμωνά δ' ἰνω, ῥῶτερ ποδὶς ἐλλείπει*, i. pulmo
 nem uino. Ipsum autē Erasistratum dicere duas esse quasi caniculas quasdam
 uel fistulas. Easq; ab oris faucibus proficisci deorsum per earumq; alteram de
 duci delabiq; in stomachum esculenta omnia & poculētia. Ex eoq; ferri in uentri
 culum: qui *ἡ κάτω κοιλία* idest inferior uenter: idest aluus appellatur. Atq; ibi su
 bigi: digeriq; ac deinde aridiora ex iis recremēta in aluum cōuenire: quod græ
 ce *κόλον* dicitur humidiora peruehens in uescicam, per alterā autem fistulā quæ
 græce nominat̄ *τραχεια ἀρτηρία*, i. aspera arteria: spūm a summo ore in pulmo
 nem: atq; inde rursum in os & in naris cōmeare. Perq; eam uiam uocis quoq;
 fieri meatum. Ac ne potus cibusq; aridior: quē oporteret in stomachū: ire proci
 deret ex ore labereturq; in eādē fistulā: per quā spiritus recipocat̄. Ea; offen
 sione intercluderet̄ aīa uia impositā esse arte quadā & ope naturæ. Inde apud
 duo ista foramina: quæ dicit̄ *ἐπιγλωττίς*, i. apposita lingula: quasi claustra qua
 dā mobilia: cōniuētia uicissim & resurgētia. Eāq; *ἐπιγλωττίδα* inter edēdū: bi
 bendūq; opire: atq; p̄tegere. *τὴν τραχειά ἀρτηρίαν*, i. asperā arteriā: ne quid ex
 esca potuue incideret in illud quasi æstuātis animæ iter. Ac propterea nihil hu
 moris influere in pulmonem ore ipso arteriæ cōmunito. Hæc ait Erasistratus
 medicus aduersus Platonē. Sed Plutarchus ī libro symposiacor; auctorē Pla
 tonis sentētia. Hippocratē dicit fuisse. Idēq; esse opinatos & Philistiona locrū
 & Dioxipum

Esculenta
Poculētia

ἐπιγλωττίς

Philistis

& Dioxipum

& Dioxippum hippocraticum ueteres medicos & nobiles. Atq; illā de qua Era
 fistratus dixerit: *επιλωττιδα* nō iccirco in eo loco cōstitutā: ne quid ex potu in
 flueret in arteriā. Nā pulmoni quoq; fouēdo rigādoq; necessarios humores ui
 deri. Sed appositā q̄si moderatricē quādā: arbitrāq; phibēdi admiscēdiue: qd̄
 ex salutis usu foret: uti edulia qd̄ oīa defenderet ab arteria: depelleretq; in sto
 machum. Potum autem partiret̄ inter stomachum & pulmonem. Et qd̄ ex eo
 admitti in pulmonem per arteriā deberet: non rapidum id neq; uniuersum: sed
 quadam quasi obice sustētatum ac repressum: sensim paulatimq; trāsmitteret:
 atq; omnem reliquum in alteram stomachi fistulam deriuaret.

¶ De materiis infamibus: quas græci *αδδ' εους* appellant: a Phauorino exercen
 di gratia disputatis. Cap. XII.

Infames materias: siue quis mauult dicere inopinabiles: quas græ
 ci *αδδ' εους* καὶ ἀπό τ' οὐς ὑποτε' σεις appellat: & ueteres adorti sunt: nō
 sophistæ solum sed philosophi quoq; & noster Phauorinus oppi
 do q̄ libens in eas materias dicebat. Vel ingenio expgificādo ratus
 idoneas: uel exercēdis argutiis: uel edomādis usu difficultatibus: sicuti cū ther
 sitæ laudes quæsiuit: & cum febriū quartis diebus recurrentē laudauit. Lepida
 sane multa: & nō facilia inuētu in utrāq; cām dixit. eaq; scripta in libris reliquit
 Sed in febris laudibus testē etiā Platonē pduxit: quē scrip̄sisse ait. Qui quarta
 nā passus cōualuerit: uiresq; ite gras recupauerit: fidelius cōstātiusq; postea ua
 liuū. atq; inibi in eisdē laudibus nō hercle hac sentētiola inuenuste iusit. Ver
 sus inquit est lōgo hoīum æuo pbatus *ἄλλοτε μητρὺν π' ελειήμερον. ἄλλοτε μήτηρ.*
 i. Ipsa dies q̄nq; parens: q̄nq; nouerca est. Eo uersu significat: nō oī die bñ esse
 posse: sed isto bene: atq; alio male. Quod cum ita sit inquit: ut in rebus huma
 nis bene aut male uice alterna sit: hæc biduo medio interuallata febris: quanto
 est fortunatior: in qua est *μία μητρὺν καὶ δύο μητέρες. i. una nouerca: dua matres.*

¶ Quin particula: quot qualesq; uarietates significationis habeat: & q̄ sæpe in
 ueterum scriptis obscura sit. Cap. XIII

Quin particula: quā grāmatici cōiunctionē appellat: uariis modis sen
 tētiisq; cōnectere orōnē uidet̄. Aliter. n. dici putat̄: cum quasi icre
 pātes: uel interrogātes: uel exhortantes dicimus: quin uenis? quin
 legis? quin fugis? Aliter cum ita cōfirmamus. Nō dubium est: qn
 M. Tullius oīum sit eloquētissimus. Aliter aut̄ cum sic cōponimus: q̄ quasi pri
 ori uidet̄ cōtrarium. Nō iccirco causas Isocrates nō defendit quin uile esse &
 honestum existimari. A quo illa significatio nō abhorret: quæ est in tertia ori
 gine. M. Catonis. Haud eos inquit eo postremū scribo: quin populi & boni &
 strenui sciēt. In secūda quoq; origine. M. Cato nō longe secus hac pticula usus
 est. Neq; satis inqt̄ habuit: qd̄ eum in occulto uitiauerat: qn eius famā p̄stitue
 ret. Præterea aiaduertimus Q uadrigariū in. viii. annaliū pticula ista usum esse
 obscurissime. Ipsius uerba posuimus. Romā uenit. uix. supat qn triumphus de
 cernat̄. Itē in. vi. annali eiusdē uerba hæc sunt. Pene factum est: qn castra relin
 querēt: atq; cederēt hosti. Nō me autē p̄terit dicere aliquē posse de summo pe
 P iiii

Dioxippus

Psilia

Oppido

Septisimo

Thesite

Sania

Smectu

Sciencia

Alterna

Uice

Febris q̄r
tanæ laus

Quin

Et ore nihil esse in his uerbis negotii. Nam quin utrobique positum pro ut: planissimumque esse: si ita dicas. Romam uenit: uix superat: ut triumphus decernatur. Itē alio in loco: pene factum est ut castra relinquerent: atque cederent hosti. Sed utantur sane qui tam expediti sunt per fugiis commutationum in uerbis quae non intelliguntur: utantur tamen ubi id facere poterunt uerecundius. Hāc uero particulam de qua dicimus: nisi quis didicerit cōpositam: copulatamque esse neque uim tantum coniungendi habere: sed certa quadam significatione factam: nunquam profecto rationes ac uarietates istius comprehensus est. Quod quia longioris dissertationis est: poterit cuiocium est: reperire hoc in P. Nigidii commentariis: quos grammaticos inscripsit.

Scriptitami Selecte

Publi. sententiae

Comoditissime Libitū ē

¶ Sententiae ex publici mimis selectae lepidiores.

Cap. XIII.

Publius mimos scriptitauit: dignusque habitus est: qui super Laberio iudicaretur. C. autem Caesarem ita Laberii maledicentia: & arrogātia offendebat ut acceptiores & probatiores sibi esse Publici: quam Laberii mimos praedicaret: Huius publici sententiae feruntur pleraeque lepidae: & ad communem sermonum usum comodatissime: Ex quibus sunt istae singulis uersibus circumscriptae: quas libitum hercle est adscribere.

Malum consilium est quod mutari non potest.

Beneficiū dando accepit: quod digno dedit.

Feras: non culpes: quod uitari non potest.

Cui plus licet quam par est: plus uult quam licet.

Comes facundus in uia pro uehiculo est.

Frugalitas inserta est rumoris boni.

Haereditis fletus sub persona risus est.

Furor sit laesa sapientia patientia.

Improbe neptūnum accusat: qui iterum naufragium facit.

Ita amicum habeas: posse ut fieri hunc inimicum putes

Veterem ferendo iniuriam inuitas nouam.

Nunquam periculum sine periculo uincitur.

Nimum altercando ueritas amittitur.

Belle

Pars beneficii est: quod petitur: si belle neges.

¶ Quod Carneades academicus elleboro stomachū purgauit: scriptur aduersus Zenonis stoici decreta. Deque natura medellaeque ellebori candidi & nigri. **Ca. XV**

Carneades

Carneades academicus scriptur aduersus stoici Zenonis libros superiora corporis elleboro candido purgauit ne quod ex corruptis in stomacho humoribus ad domicilia usque animi redundaret: & instantiam uigoremque mentis labefaceret. Tanta cura tantoque apparatu uir ingenio praestanti ad refellenda quae scripserat Zeno: aggressus. Id quod in historia graeca legissem quod elleboro candido scriptum erat: quid esset quaesiu. Tum comperi duas species ellebori esse discemiculo coloris insignes: candidi & nigri. Eos autem colores non in semine ellebori: neque in uirgultis: sed in radice dignosci. Candido stomachū & uentrem superiorē uomitionibus purgari. Nigro aluū:

Nota qd Ellebori
Nebosi duae
sunt species

Discemiculo

Nigro aluum: quæ inferior uocat: dilui. Vtriusq; esse hanc uim: ut humores noxios: in quibus causæ morborum sunt: extrahant. Esse aut periculum: ne inter causas morborum omni corporis uia patefacta. ea quoq; ipsa in quibus causa uiuendi est: exinaniant. Amissoq; omni naturalis alimonix fundamento: homo exaustus intereat. Sed elleborum sumi posse tutissime in insula anticyra Plinius Secundus in libris naturalis historix scripsit. Propterea Liuium Drusum: qui tribunus plebis fuit: cum morbum qui comitialis dicit: pateret: anticyram nauigasse: & in ea insula elleborum bibisse ait: atq; ita morbo liberatum. Præterea id scriptum legimus: Gallos in uenatibus tingere elleboro sagittas: quæ uis icte exanimatæ feræ teneriores ad epulas fiant. Sed propter ellebori contagium: uulnera ex sagittis facta circūcidere latius dicuntur.

Morb. Comitial
Tingi elleborosagittas *Nota*

¶ Anates ponticas uim habere uenenis detegendis potestem. Atq; inibi de Mithridatis regis in id genus medicamenti solertia **¶ Cap. XVI.**

Anates ponticas dicitur ededis uulgo uenenis uictitare. Scriptum etiam a Leneo Cn. Pompeii libero Mithridatem illum ponti regem medicinæ rei: & remediorum id genus solertem fuisse. Solitumq; earum sanguinem miscere medicamentis: quæ digerendis uenenis ualent. Eumq; sanguinem uel potentissimum esse in ea confectione. Ipsum autem regem assiduo talium medelarum usu a clandestinis epularum insidiis cauisse. Quin & scientem quoq; ultro: & ostentanti gratia uenenum rapidum & uelox se penumero hausisse: atq; id tamen sine noxa fuisse. Quâobrem postea cum Prcelio populi Roma. uictus metu sui in ultima regni refugisset: & mori decrenisset: & uenena uiolentiſſima festinandæ necis gratia frustra expertus esset suo se ipse gladio transegit. Huius regis antidotus celebratissima est: quæ mithridatios uocatur.

Anates *Anates Ponticas*
De Mithridat Solertia

¶ Mithridatem ponti regem duarum & uiginti gentium linguas locutum. Quæ Ennium tria corda habere sese dixisse: quæ tris linguas percalluisset: Græcam: oscam: latinam. **¶ Cap. XVII.**

Quæ Ennius tria corda habere sese dicebat: quæ loqui græcæ & oscæ & latine sciret. Mithridates autem ponti atq; bithyniæ rex inclytus: quæ a Cn. Pompeio bello superatus est: duarum & uiginti gentium: quas sub ditione habuit: linguas percalluit. Earumq; omnium gentium uiris haud unquam per interpretem locutus est. Sed ut quemq; ab eo appellari usus fuit: perinde lingua & oratione ipsius: non minus scite: quæ si gentilis eius esset: locutus est.

Mithridatios
Ennius Mithridates

Gentilis

¶ Q. & M. Varro. C. Salustium historix scriptorem dephensum ab Annio Milone in adulterio scribit: & loris cæsum: pecuniaq; data dimissum. **¶ Cap. XVIII.**

MVarro in litteris atq; uita: fide homo multa & grauis: in libro quæ inscripsit Pius: aut de pace. C. Salustium scriptorem serix illius: & se uere orationis. In cuius historia notiões cæforias fieri: atq; exerceri uidemus: in adulterio dephensum ab Annio Milone loris bene meæ sudicit: & cum dedisset pecuniam: demissum.

Salustius i uirgis cæsus

...tum pro...
...mpus dete...
...cedere h...
...ionum in...
...erendum...
...copulat...
...significati...
...furus est...
...e hoc in...
...Cap. XIII...
...qui super...
...naledicenti...
...sibi esse...
...otiz ferunt...
...me: Ex quib...
...t adscribere.

¶ Quid Epictetus philosophus dicere solitus sit hominibus neq; & impuris disciplinas philosophia studiose tractantibus. Et qua duo uerba obseruanda praeceperit: oium reꝝ longe salubria. Cap. XIX.

Epictetus

Haurinū ego audiui dicere Epictetū philosophū dixisse: plerofq; istos qui philosophari uidēt: philosophos eē huiusmodi ἀνευ τῆς πράξεως μέχρι τῆς λέξεως. Id significat: factis procul: uerbis tenuis. Iā illud est uehemētius quod arianus solitum eum dictitare in libris quos de dissertationibus eius cōposuit: scriptū reliquit. Nam quū inquit animaduuerat hoīem pudore amisso importuna industria: corruptis moribus audacem: confidentē linguam: ceteraq; omnia: praequam animum procuerantem istiusmodi inquit hominem quum uiderat studia quoq; & disciplinas philosophiaē cōtractare: & physica adire: & meditari dialectica multa; id genus theoremata suspicari sciscitariq; in clamabat deum atq; hominum fidem. ac plerūq; inter clamandum his eum uerbis increpabat. ἀνθρώπε πῶς οὐ βάλλεις, σκέψαι εἰ κεκάθαρται τὸ ἀγέιον, ἀνὴρ εἰς τὴν ὀϊνισιν αὐτὰ βάλλεις ἀπόλετο ἢ ἢ σαπῆ ὄνορον, ἢ ὄξος γένοιτο ἄν, ἢ τίτουτων χεῖρον. id est Homo ubi nam mitis considera nūquid purgatum uas sit. Nam si ad inanem opinionem ea inuergas: profum interierunt. Sin computrescant: in urinam aut acetum uertentur: aut siquid iis ipsis est deterius. Nil profecto is uerbis grauius: nil uerius quibus declarabat maximus philosophorum litteras atq; doctrinas philosophiaē: quum in hominem falsum atq; degenerem: tanq̄ in uas spurcum: atq; pollutum: influxissent mutari: corrumpi: & quod ipse κυνικώτερον, i. magis cynicum dixit: urinā fieri: aut si quid est urina spurcius. Præterea idem ille Epictetus: quod ex eodē Phaurino audiui solitus dicere est: duo eē uitia multo oium grauiſſima ac terribissima: intolerantiā & incōtinentiā, quum aut iniurias: quæ sunt ferēdæ non toleramus: neq; ferimus aut a quibus rebus uoluptatibusq; nos tenere debemus: non tenemus. Itaq; inquit si quis hæc duo uerba cordi habeat: eaq; sibi imperādo atq; obseruādo curet: is erit pleraq; impeccabilis: uitāq; uiuet tranquillissimā. Verba duo hæc dicebat: ἀνέχου καὶ ἀπέχου, patere: & abſtine.

Verba se- per in ore habendi

¶ Ex symposio Platonis sumpta uerba: nūeris coagmētisq; uerbor; scite modulateq; & apte exercēdi grā: in latinā orationē uersa. Cap. XX.

Symposium Platonis apud phūm Taur̄ legebat. Verba illa pauſania inter cōuiuas amorē uice sua laudātis, uerba ita pr̄sum auimus: ut meminisse etiā studuerimus. Sunt adeo quæ memimus uerba hæc. πᾶσα γὰρ πράξις ὠδὲ ἔχει, αὐτὴ ἐφέαυτῆς πραπίδην. ὄυτε καλὴ ὄυτε, αἰχρὰ ὄιον νῦν ἡμεῖς ποιοῦμεν, ἢ πίνειν ἢ λαλεῖν ἢ διαλέγεσθαι, ὄυκ᾽ εἰ τούτων αὐτὸ καλὸν ὄυδὲν, ἀλλ' ἐν τῇ πράξει, ὄσ' ἄν πραχθῆ, τοιοῦτον ἀπέβη, καλῶς ἰδὲ γὰρ πραπίόμενον, καὶ ὄρθῶς καλὸν γίγνεσθαι, μὴ ὄρθῶς δὲ αἰχρὸν, ὄυτ' αὖ καὶ ὄρθῶς, καὶ ὄέρω, ὄυτ' ὄσ' εἰ καλός, ὄυδὲ ἀξίος ἐγκωμιάζεσθαι, ἀλλ' ὄ καλῶς προτρέπων ἐρᾶν, i. Ois, n. actio sic sese hēt. Nā ipsa q̄tum in semetipsam agit: neq; honesta: neq; turpis est: quēadmodū sunt quæ nunc nos ipsi facimus: aut bibere: aut loqui aut disputare. Nō, n. ē hoc honestum p seipm quicq; sed in actione: ut quidem est actum eiusmodi euenit. Nam

Ex symposio Platonis sumpta uerba

Nam

Nā honeste gestū & recte honestū fit: cōtra uero turpe. Eodē pacto & amare ipsū: & amor: nō oīs qdē honestus est: neq; cōmēdatiōe oī dignus ueris q ama re honeste nos adhorra. Hæc uerba ubi lecta sunt atq; ibi Taurus mihi: He inq; tu rhetoriste. Sic, n. me in p̄cipio recēs in diatribā acceptū appellitabat: existimās eloquētiæ unius exercēde grā athenas uenisse. Vides ne inq; ^{εἰς τοὺς μῆτρ} μ. i. cōmētū crebrū & coruscū: & cōnexū breuibus q; & rotūdis numeris: cū quadā æq̄bili circūactiōe deuictū? Habes ne nobis dicere in libris rhetor; ue stro; tā apte: tāq; modulate cōpositā orōnē? Sed hos inq; tū numeros cēseo uideas ὁ δὲ ὁ ἰσχυρῶν. i. supuacaneæ extra itineris p̄positū: q̄si ex diuerticulo. Ad ipsa n. Platonis penetratia: ipsaq; res pōdera & dignitatis p̄gendū est: nō ad uocularū eius amoenitatē: nec ad uerborū uenustates diuersitadū. Hæc admo nitio Tauri de orōnis platonice modulis: nō modo nō repressit: sed instruxit. etiam nos ad elegātiā græcæ orōnis uerbis latinis affectādā. Atq; uti quæ dā aīali um parua & uilia ad imitādū sunt: quas res cūq; audierit: uiderintue: petulātia peride nos ea quæ in platonis oratiōe demirabamur. nō æmulari qdē sed lineas umbrasq; facere ausi fuimus: uelut ipsum q; ex iisdē uerbis illis eius effiximus Omne inq; omnino factū sic sese habet: nec turpe est quātum in eo est: neq; hōestum uelut est quas nūc facimus ipsi res: bibere: cātare: differere. Nihil nā q; hor; ipsum ex sese honestū est: quale quū fieret modo: factū est tale extitit. Si recte honesteq; factū est tū honestū fit: sin parum recte turpe fit: sic amare: sic amor nō honestus oīs neq; oīs laude dign;: sed q; facit nos ut honeste amem.

Quibus temporibus post Romam conditam græci romaniq; illustres uiri floruerunt: ante secundum bellum carthaginensium. Cap. XXI.

T cōspectū quendā ætatū antiq̄ssimar;: itē uiroz; illustriū: q; in iis ætatibus nati fuisset: hremus ne in sermōibus forte in cōspectū ali qd sup ætate atq; uita clarorū hoīum temere diceremus: sicut sophista ille ἀπὸ δεινός. i. ieruditus: q; publice nup differēs. Carneade plurima rege alexādro Philippi filio pecūia donatū: & Panatiū stoicū cum superiore Africāo uixisse dixit: ut ab istiusmōi iq̄ tēpor;: ætatūq; erroribus caueremus: excerpēbamus ex libris: q; chronici appellant: qbus tēporibus floruis set græci: simul atq; Romani uiri: q uel igenio: uel ipio nobiles: insignesq; post cōditā Romā fuisset añ secūdū bellū carthaginensiu: easq; nūc excerptiōes nostras uariis diuersisq; in locis factas: cursim digessimus. Neq; n. id nobis negociū fuit: ut acri atq; subtili cura excellētū in utraq; gēte hoīum συγχερονισμὸς. i. cōtēporatiōes cōponeremus: sed ut noctes istæ qdā tenus his quoq; historia flosculis leuiter iiectis aspererent. Satis at uisū est i hoc cōmētario de tēporib; paucor; hoīum dicere: ex quor; ætatibus de pluribus quoq; quos nō noiare mus: haud difficilis cōiectura fieri posset. Incipiemus. n. a Solone claro qm̄ de Homero. & Hesiodo: iter oēs fere scriptores cōstituit ætatē eos egisse: uel iisdē fere tēporibus: uel Homor; aliquāto antiqorē: utrūq; tū ante Romā cōditā uixisse. Siluiis albæ regnātibus: ānis post bellum troianum: ut Cassius in primo analium de Homero atq; Hesiodo scriptum reliquit: plus. c. atq; xl. annis. Ante

Diatriba

Romādis & breu' m'is

Voculocū Diu'stad

Sophista

Cursim συγχερονισμὸς

Solonis tempora Homerus

Hesiodus Romam cōditā: ut Cornelius nepos in primo chronicoꝝ de Homero dixit an
 nis. c. & .lx. Solonē ergo accepimus unū ex illo nobili numero sapientū: leges
 scripsisse atheniēsiū Tarqno prisco Romæ regnāte: āno regni eiꝝ tricesimoter
 tio. Servio autē Tullio regnāte: Pyssistratus athenis tyrānus fuit. Solone at̄ i exi
 liū uolūtariū pfecto: qm̄ id ei p̄dicēti nō creditū est. Postea Pythagoras fami
 us in Italiā uenit. Tarqniū filio regnū obtinēte: cui cognomētū supbus fuit: Iis
 dēq; tēporibꝝ occisus est Athenis ab Harmodio: & Aristogitōe Hipparcꝝ Py
 sistrati filiꝝ Hippæ tyrāni frater Archilochū autē Nepos Cornelius tradit Tul
 lio Hostilio Romæ regnāte. iam tūc fuisse poematis clarꝝ & nobilē. Ducētēsi
 mo deīde & .lx. āno post romā cōditam: aut nō longe amplius: uictos esse ab
 atheniēsiꝝ p̄sas: memoriæ traditū est. Pugnā illā iclytā marothoniā Miltiade
 duce: q post eā uictoriā dānatus a populo atheniensi in uiculis publicis mortē
 obiit. Tum Aeschilus athenis tragediarꝝ poeta celebris fuit. Romæ at̄ ferme
 istis t̄pibꝝ tribunos & ædiles tū primū p̄ seditionē sibi plebes creauit: Ac nō diu
 post. Cn. Martius Coriolanus exagitatus: uexatusq; a tri. ple. ad uolscos: qui tū
 hostes erāt: a rep. desciuit. bellūq; populo romano fecit. post deīde paucis ānis
 Themisto Xerxes rex ab atheniēsiꝝ & pleraq; grācia Themistocle duce: nauali p̄celio:
 cles. qd̄ ad salamina factū est: uictus fugatusq; est. Atq; ide āno fere quarto. Mene
 nio Agrippa. Marco Horatio Puluillo cōsulibꝝ bello ueiente apud fluuiū cre
 merā: ab iis sex: & trecēti patriciū fabiū: cū familiis suis: uniuersi ab hostibus cir
 cūuēti periere. Iuxta ea tēpora Empedocles agrigētinus in p̄hiā naturalis stu
 dio floruit. Romæ autē p̄ eas tēpestates decē uiros legibus scribēdis creatos cō
 stitit. Tabulasq; ab iis priō decē cōscriptas: mox alias duas additas. Bellū deīde
 Decēuiri. de terra grācia maximū pelopōnesiacum: qd̄ Thucydides memoriæ mādauit
 cceptū ē: circa ānū fere post cōditā Romā. cccxxiiii. Quā tēpestāte. A. Posthu
 mius Torquatus dictator romæ fuit. Qui filiū suū q; contra suū dictū in ho
 stē pugnauerat: securi necauit. Hostes tū po. Ro. fuerāt fidenates. Itaq; q̄ iter
 hæc tēpora nobiles celebresq; erāt. Sophocles ac deīde Euripides tragicī poe
 ta: & Hippocrates medicus: & Democritus philosophus qbus Socrates athe
 niēsis natu quidē posterior fuit: sed quibusdā tēporibus iisdē uixerūt. Iam de
 inde tribunis militaribus cōsulari impio rēpublicam Romæ regentibus ad an
 nū fere cōditæ urbis. cccxlvi. Triginta illi tyranni p̄positi sunt a lacedæmo
 niis atheniēsiꝝ: & in Sicilia Dionysius supior tyānidē tēuit. Paucisq; ānis post
 Socrates athenis capitis dānatus est: & in carcere ueneno necatus. Ea fere tem
 pestate romæ. M. Furius Camillus dictator fuit: & ueios cœpit. Ac post nō lō
 go tempore bellū senonicū fuit. Tum galli romā p̄ter capitoliū cœperunt:
 Neq; multo postea Eudoxus astrologus in terra grācia nobilitatus est. Lacedæ
 moniūq; ab atheniēsiꝝ apud corinthū superati duce Phormione: Et. M.
 Manlius romæ: qui gallos in obsidione capitoliū obrepentes per ardua depule
 rat: conuictus est. consiliū de regno occupādo inisse: dānatusq; capitis e saxo
 tarpeiō: ut. M. Varro ait: p̄ceps datus est: ut Cor. autē nepos scriptū reliqt:
 uerberando necatus est: eoq; ipso anno: q̄ erat post recuperatā urbē septimus
 Aristotelem

Bellū Peloponesiacū

*2° tpe galli romā
cœperunt*

Eudoxus Astro

Ares leg natus est,

Aristot
 post be
 perauit
 & ian
 lem. C
 us Alex
 Paucis
 riorē p
 magnū
 fuit. C
 iquit d
 pus ex
 am atq
 fuit in
 tatis ro
 ret: uita
 de ad
 niten. E
 gnauis
 post al
 Rom.
 & spui
 ti: ac su
 famnit
 cccc. fe
 niēsis: d
 Luscin
 finum
 scripse
 Anno c
 cui cog
 bellum
 cyrene
 stea pa
 Appi c
 bulas d
 re. c. &
 danum
 Enniū
 & sexa
 in eod
 mo Sp

Aristotelē philosophū natū esse memoriae mandatū est. Aliquot deinde annis post bellū senonicū thebani lacedæmonios duce epaminunda apud leuctra su-
 perauerūt, ac breui post tpe in urbe Roma lege liciniū Stolonis cōsules creati:
 & iam ex plebe cœpti: quū antea ius nō esset nisi ex patriciis gētibus fieri cōsu-
 lem. Circa annū deinde urbis cōdite quadringētesimū. Philippus amyntæ fili-
 us Alexādri p̄: regnū macedoniæ adeptus est. Inq; eo tpe Alexāder natus est
 Paucisq; inde annis post Plato philosophus ad Dionysiū siciliæ tyrānū poste-
 riorē profectus est. Post deide aliquāto tpe: Philippus apud cheroneā p̄celio
 magno atheniēses uicit. Tum Demosthenes orator ex eo p̄lio salutē fuga quæ
 fuit. Cūq; id ei quod fugerat p̄brose obiiceret: uersu illo notissimo illuſit ἀνὴρ
 ἴκνιτ δ' ἐφ' ὑγῶν καὶ πάλιν μαχέσεται, i. uir fugiēs & denuo pugnabit. Postea philip-
 pus ex insidiis occidit: & Alexāder regnū adeptus: ad subigēdos Persas in asi-
 am atq; in orientē trāsgressus est. Alter autē Alexāder: cui cognomētū molosso
 fuit in Italiā uenit bellū popu. Roma. facturus. Iam enim fama utriusq; scelici-
 tatis romanæ apud exteras gētes enitescere inceperat. Sed priusq; bellū face-
 ret: uita decessit. Eum Molossum quū in Italiā trāsiret: dixisse accepimus. Se q
 de ad Romāos ire: quasi in andronitē macedonē isse ad psas: quasi in gynæco-
 niten. Postea macedo Alexāder pleraq; parte orientali subacta: quū annos re-
 gnauisset. xi. obiit mortis diem. Neq; ita lōge post Aristoteles philosophus: &
 post aliq̄to Demosthenes: uita fūcti sunt. Iisdēq; ferme tēpestatibus populus
 Rom. graui & diutino samnitiū bello cōflictatus est. Cōsulesq; T. Veturius
 & spurius Posthumius: in locis iniquis apud caudiū a samnitibus circumuala-
 ti: ac sub iugū missi: turpi scedere facto discesserūt. Ob eam cām populi iussu
 samnitibus per feciales dediti: recepti nō sunt. Post annū deinde urbis cōditæ
 cccc. fere & lxx. bellū cū rege pyrro sumptū est. Ea tēpestate Epicurus athe-
 niēsis: & Zeno citiēsis philosophi celebres erātq; eodēq; tēpore. C. Fabriti⁹
 Luscinus. & Q. Aemilius pappus cēsores Romæ fuerūt. & P. Corneliū Ruf-
 finum qui bis cōsul & dictator fuerat senatu mouerūt. Causāq; isti notæ sub-
 scripserūt: q; eum comperissent argēti facti cœnæ gratia decē pondo habere.
 Anno deide post Romā cōditam. cccc. ferme & xc. cōsulibus Appio Claudio:
 cui cognomētū Caudex fuit Appii illius cæci fratre: & Marco Fulvio Flacco:
 bellum aduersus pœnos primū cœptū est. Neq; diu post Callimachus poeta
 cyrenensis Alexādriæ: apud Ptolemæum regē celebratus est. Annis deinde po-
 stea paulo pluribus: q̄. xx. cum pœnis pace facta: cōsulibus Claudio Centone
 Appii cæci filio: & M. Sēpronio Tuditano: primus oīum. L. Liuius poeta fa-
 bulas docere Romæ cœpit: post Sophoclis & Euripidis mortē annis plus fe-
 re. c. & lx. post Menādri: annis circiter qnquagintaduobus. Claudium & Tuti-
 danum cōsules sequunt. Q. Valerius & C. Manilius: quibus natum esse. Q.
 Enniū poetā. M. Varro in primo de poetis libro scripsit: eūq; quum septimū
 & sexagesimū annū ageret: duodecimū annalem scripsisse. Idq; ipsum Enniū
 in eodē libro dicere. Anno deinde post Romā cōditā qngētesimo undeuicesi-
 mo Spurius Caruilius Ruga. primus Romæ de amicor; sententia. diuortū cū

Eudoxus
 M. māili⁹
 Aristote-
 les
 Consules
 Philippus
 Alexāder

Plato
 Demo-
 sthenes

Alexāder
 molossum

Alexādri
 Mors

Epicurus
 Zeno

Callima-
 chus
 L. Liuius
 Ennius

*Obiit mortis
 diem,*

Bellū pyrri

*Primum bellū ad
 pœnos*

Nanius
M. Cato
Plautus
Diogenes
Carneades
Critolaus
Q. Ennius
Cæcilius
Terentius
Pacuvius
Accius
Lucilius

uxore fecit q̄ sterilis eēt. Iurassetq; apud cēsores uxore se liberorū quarēdorū cā habere. Eodēq; āno. C. Neuius poeta fabulas apud populū dedit. Q. uē. M. Varro in libro de poetis primo stipendia fecisse ait bello punico primo. Idq; ipsum Neuiū dicere in eo carmine quod de eodem bello scripsit. Portium autē Licinium Seruius poeticā Romæ cepisse dicit: in his uersibus. Punico bello secundo musa pēnato gradu. Intulit sese bellicosam in Romuli gentem ferā. Ac deinde annis fere post. xv. bellum aduersum pēnos sumptū est. Atq; non nimium lōge. M. Cato orator in ciuitate: & Plautus poeta in scēna floruerūt: Iisdēq; t̄pibus Diogenes stoicus: & Carneades academicus: & Critolaus peripatericus ab atheniēsibus ad senatū po. Ro. negocii publici gratia legati sunt. Neq; magno interuallo postea. Q. Ennius: & iuxta Cæcilius & Terentius: ac subinde pacuius: & pacuius iam sene Accius: clariorq; tunc in poematis eorū obrectandis: Lucilius fuit. Sed progressi longius sumus: quum finē proposuerimus annotatiunculis istis bellū pēnorū secundum.

AVLI GELLII NOCTIVM ATTICARVM COMMENTARII
LIBER DECIMVS OCTAVVS.

¶ Disputationes a philosopho stoico: & contra a peripatetico arbitro phaurino factæ quasitūq; inter eos quantū in p̄ficiēda uita beata uirgine ualeret: quātumq; esset in his quæ dicunt̄ extranea. Cap. I.

Vitam beatam

Amiliares Phaurorini duo erāt quidā non incelebres in urbe Roma philosophi: Eorū fuit unus pipateticæ disciplinæ sectator: alter stoicæ. Iis quōdā ego acriter atq; cōtente: p̄ suis utriq; decretis p̄pugnātib; quū essemus una hostiæ oēs cum Phaurorio: interfui. Ambulamus autē in littore quū iā aduersa spera sceret & state anni noui. Atq; ibi stoicus cēsebat: & uitā beatam hominū uirtute ai sola: & miserā summā malicia sola posse effici: et si cætera bona oīa quæ corporalia & externa appellat̄: uirtuti deessēt: maliciæ adessēt. Ille cōtra pipateticus: miserā qdē uitā uitiis ai: & malicia sola fieri cōcedebat. Sed ad cōplēdos oīs uitæ b̄te numeros uirtutē solā nequaq; satis eē existimabat qm̄ & corporis integritas: sanitasq; & honestus modus formæ: & pecūia familiaris: & bona æstimatio: cæteraq; oīa corporis & fortunæ bona necessaria uiderent̄ p̄ficiēdæ beatæ uitæ. Reclamat hoc in loco stoic⁹: & tāq; ille duas res diuersas poneret mirabat̄ Qd̄ quū essent malicia & uirtus duo cōtraria uita misera & beata quoq; æque cōtraria nō seruaret in utrisq; uim & naturā cōtrarii Et ad miserā quidē uitæ cōficiendā, satis ualere maliciā solā putaret: ad p̄standā uero uitā beatā nō satis solā eē uirtutē diceret: Atq; id maxie dissidere: neq; cōuenire dicebat: q; qui p̄fiteret̄ uitā nullo pacto beatā effici posse: si uirtus sola abesset: idē cōtra negaret beatā fieri uitā: quū sola uirtus adesset: & quē daret hēretq; absenti uirtuti honorē eūdē petētī atq; p̄senti adimeret. Tū pipateticus perq; hercle festiue: rogo te